COMISIWN DEMOCRATIAETH A FFINIAU CYMRU

CYFARFOD Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO A GYNHALIWYD DDYDD MERCHER 10 MEDI 2025 TRWY MS TEAMS (10:00 – 13:00)

Aelodau'r PLIA a oedd yn bresennol: Andrew Blackmore (Cadeirydd Annibynnol), Jassa Scott (Aelod Annibynnol), Dianne Bevan (Aelod), Bethan Price (Aelod), Karen Jones (Cadeirydd y BRhE)

Cynrychiolydd Archwilio Cymru a oedd yn bresennol: Julie Rees

Cynrychiolydd MIAA a oedd yn bresennol: Gary Baines

Swyddogion CDFfC a oedd yn bresennol: Shereen Williams (Prif Weithredwr), David Burley (Pennaeth Busnes), Mark Pascoe (Pennaeth Iechyd Democrataidd), David Carr (Rheolwr Cyllid)

1. Cyfarfod rhwng Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (PLIA) a'r Archwilwyr (yn breifat)

2. Ymddiheuriadau am Absenoldeb

2.2 Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan Kalwant Grewal, nad oedd yn gallu bod yn bresennol.

3. Datganiadau Buddiannau

3.1 Nid oedd unrhyw ddatganiadau buddiannau.

4. Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 28 Gorffennaf 2025

4.1 Cytunwyd ar gofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 28 Gorffennaf 2025 ac fe'u mabwysiadwyd.

5. Materion yn Codi o Gyfarfodydd Blaenorol.

5.1 Nododd y Pwyllgor fod y rhan fwyaf o'r materion a gododd o'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 28 Gorffennaf 2025 wedi derbyn sylw.

5.2 Yr unig faterion a oedd yn weddill oedd hyfforddiant Diogelwch TGCh i'r aelodau a oedd wrthi'n cael ei drefnu gyda Chymwysterau Cymru, a llunio Cyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog y disgwyliwyd eu rhoi ar waith erbyn diwedd mis Medi.

5.3 Cofnodwyd bod mater Yswiriant Indemniad wedi'i gwblhau gan ei fod wedi cael ei godi gyda Llywodraeth Cymru a disgwyliwyd ymateb cyn hir. Roedd y Pwyllgor o'r farn y dylai'r pwynt gweithredu hwn aros ar agor nes i'r ymateb gan Lywodraeth Cymru gael ei dderbyn a'i ystyried gan Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru (CDFfC). **Cytunwyd** y byddai statws y pwynt gweithredu ynglŷn ag yswiriant

indemniad yn cael ei newid o 'wedi'i gwblhau' i 'yn weddill' hyd nes i'r holl gyngor gael ei dderbyn a'i ystyried.
Gweithredu: Rheolwr Cyllid **Erbyn:** 28/11/25

5.4 Nododd y Pwyllgor fod y cynllun Archwilio Mewnol wedi cael ei ddiweddaru i symud gwaith archwilio'r Bwrdd Rheoli Etholiadol (BRhE) i 2026-27.

5.5 Nododd y Pwyllgor y diweddariad ar TGCh a Seiberddiogelwch a lefelau ardystiad presennol y Comisiwn. Adroddwyd bod Llywodraeth Cymru yn mynnu bod yr holl gyrff a noddir yn cyflawni IASME Lefel 2, ond bod y Comisiwn wedi cyflawni IASME Lefel 1 yn unig ar hyn o bryd. Roedd y Comisiwn wrthi'n trafod gyda Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd p'un a fyddai'n briodol i sefydliad o faint CDFfC geisio cyflawni IASME Lefel 2. Roedd yn aros am ymateb.

5.6 Oherwydd y cadarnhawyd na fyddai MIAA yn gallu rhoi sicrwydd ychwanegol y tu hwnt i'r ardystiadau sydd gan CDFfC ar hyn o bryd, cynigiwyd na ddylai unrhyw waith archwilio mewnol ar Seiberddiogelwch TGCh gael ei gynnwys yn y Cynllun Archwilio Mewnol. Fodd bynnag, roedd y Cadeirydd o'r farn y dylid cadw'r opsiwn ar gyfer ardystiad Seiberddiogelwch TGCh ar wahân ar agor rhag ofn y byddai amgylchiadau CDFfC yn newid.

6. Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Drafft CDFfC ar gyfer 2024-25.

6.1 Nododd y Pwyllgor Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Drafft CDFfC a gylchredwyd yn flaenorol drwy e-bost. Cytunwyd arnynt yn amodol ar ganfyddiadau'r archwiliad o'r datganiadau ariannol a'r cyfrifon.

6.2 Dywedodd y Cadeirydd, yn y dyfodol, y dylai'r adroddiad blynyddol a'r cyfrifon drafft gael eu cyflwyno'n ffurfiol i gyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn eu cyflwyno'n ffurfiol i gyfarfod CDFfC, a **chytunwyd** y byddai'r weithdrefn hon yn cael ei dilyn o hyn ymlaen.
Gweithredu: Rheolwr Cyllid **Erbyn:** 31 Mai 2026

7. Archwiliad Allanol o Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon CDFfC ar gyfer 2024-25

7.1 Adroddodd Julie Rees nad oedd yr archwiliad o gyfrifon drafft CDFfC wedi'i gwblhau eto. Y rheswm am hyn oedd oherwydd bod gwybodaeth gefndir ar gyfer anfoneb Llywodraeth Cymru, a oedd yn ofynnol i gyfrifo costau llety ased Hawl i Ddefnyddio, yn eisiau o hyd er gwaethaf nifer o geisiadau i adran Cyfleusterau Llywodraeth Cymru i'w darparu. Pan fyddai'r wybodaeth hon yn dod i law, byddai'n berthnasol i gyfrifiadau ased Hawl i Ddefnyddio CDFfC ar hyd y les pum mlynedd bresennol ar gyfer llety, ac felly ni fyddai'n achosi problem debyg yn y dyfodol. Nodwyd mai'r dyddiad cau ar gyfer cymeradwyo cyfrifon blynyddol CDFfC oedd 25 Hydref 2025.

7.2 Ystyriwyd y byddai adroddiad gwersi a ddysgwyd ar ôl prosiect yn ddefnyddiol, a **chytunwyd** y dylai adroddiad o'r fath gael ei lunio a'i gyflwyno i'r Pwyllgor mewn cyfarfod yn y dyfodol.
Gweithredu: Rheolwr Cyllid **Erbyn:** 28 Tachwedd 2025

Ymgynghoriad Archwilio Cymru ar Raddfeydd Ffioedd 2026-27

7.3 Ystyriodd y Pwyllgor ymgynghoriad Archwilio Cymru ar raddfeydd ffioedd ar gyfer adroddiad 2026-27.

7.4 Esboniodd Julie Rees fod Archwilio Cymru yn ymgynghori ar ei gyfraddau ffioedd yn flynyddol a bod y cyfraddau wedi'u seilio ar amcangyfrifon. Roedd ffioedd pob sefydliad hefyd yn dibynnu ar unrhyw waith archwilio ychwanegol a wnaed ar risgiau archwilio a amlygwyd. Nododd y Cadeirydd mai'r cynnydd ar gyfer 2026-27 oedd 5.5% a bod hyn yn fwy na'r gyfradd chwyddiant bresennol. Dywedodd Julie Rees nad oedd yn dilyn yn anochel y byddai'r cynnydd cyfartalog llawn i'r gyfradd ffioedd yn cael ei gymhwyso ym mhob achos, ac y byddai'n rhaid dangos bod yr angen am unrhyw gostau ychwanegol yn adlewyrchu gofynion gwirioneddol y gwaith archwilio.

7.5 Cytunwyd y dylai CDFfC gyflwyno ymateb i'r ymgynghoriad gan nodi bod y cynnydd yn y gyfradd ffioedd yn fwy na'r gyfradd chwyddiant bresennol.
Gweithredu: Rheolwr Cyllid **Erbyn:** 12 Medi 2025

8. Archwiliad Dwfn o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

8.1 Ystyriodd y Pwyllgor y fersiwn wedi'i diweddaru o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol a oedd wedi'i diwygio i'w gwneud yn fwy hygyrch a darllenadwy. Nodwyd y byddai CDFfC yn cynnal Gweithdy Adolygu Risgiau a Pharodrwydd i Dderbyn Risg rhithwir ar 29 Hydref a fyddai ar agor i holl aelodau CDFfC a'r PLIA.

8.2 Cynhaliodd y Pwyllgor archwiliad dwfn o'r risgiau y mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol amdanynt, sef Risg CR1 a Risg CR3.

8.3 O ran Risg CR1 ynglŷn â chyfathrebu ac ymgysylltu â rhanddeiliaid, nodwyd bod y risg yn sôn am y prif gynghorau yn unig tra bod y camau gweithredu'n canolbwyntio'n bennaf ar Lywodraeth Cymru. Er y nodwyd ei bod yn hollbwysig i CDFfC gynnal deialog agored â'r prif gynghorau, roedd y Pwyllgor o'r farn bod angen ehangu'r Risg i gynnwys yr holl randdeiliaid. Fe ddylai gynnwys, er enghraifft, cynghorwyr awdurdodau lleol yn ogystal â'r weithrediaeth, gan fod perygl y gallai CDFfC a'r BRhE golli hyder ochr wleidyddol prif gynghorau. Dylai CDFfC hefyd geisio amlygu unrhyw ardaloedd y mae angen cyfathrebu ac ymgysylltu'n fwy â nhw ynglŷn â'r hyn y mae CDFfC eisoes wedi'i gyflawni er mwyn cynyddu a chynnal hyder.

8.4 O ran y BRhE, dywedodd Karen Jones fod ymgysylltu presennol â rhanddeiliaid wedi canolbwyntio'n bennaf ar y pleidiau sy'n llywodraethu ar hyn o bryd, ond y byddai'n cael ei ymestyn i fod yn fwy cynhwysol yn y dyfodol.

8.5 **Cytunwyd** y dylid ehangu'r disgrifiad o'r risg, y rheolaethau a'r camau gweithredu ar gyfer Risg CR1 i gynnwys yr holl randdeiliaid.
Gweithredu: Rheolwr Cyllid **Erbyn:** 30/09/25

8.6 O ran Risg CR3 ynglŷn â threfniadau llywodraethu a rheolaethau mewnol CDFfC a'r BRhE, dywedodd Shereen Williams, o ystyried yr holl waith a wnaed i sefydlu'r BRhE ac is-bwyllgorau CDFfC, yr aelodau ychwanegol a recriwtiwyd ar gyfer CDFfC a'r PLIA, y cyngor cyfreithiol a gafwyd gyda swyddogaethau dirprwyedig strwythuredig a rhannu gwybodaeth, ei bod yn fodlon at ei gilydd bod y risg wedi cael ei lliniaru'n

sylweddol. Adroddwyd bod swyddogaeth y Panel Annibynnol ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRP) wedi trosglwyddo i CDFfC yn ystod cyfnod tawel ac felly na fyddai angen i Gofrestr Risgiau IRP gael ei llunio ar unwaith. **Cytunwyd** y byddai'r cyngor cyfreithiol rheolaidd ar sefydlu'r BRhE yn cael ei ychwanegu at y rheolaethau presennol ar gyfer Risg CR3.
Gweithredu: Rheolwr Cyllid **Erbyn:** 30/09/25

8.7 Nodwyd bod CDFfC wedi methu ei gyfrifoldeb adrodd statudol ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol, ac ystyriwyd y gallai'r sgôr risg ar gyfer CR3 fod yn rhy isel oherwydd hyn. Fodd bynnag, nodwyd nad oedd y cyfrifoldeb hwn wedi cael ei weithredu o ganlyniad i ddiffyg cyfathrebu gan Adran Noddi Llywodraeth Cymru.

8.8 Roedd y Pwyllgor o'r farn, yn sgil methu'r cyfrifoldeb adrodd ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol, y byddai'n ddefnyddiol pe gallai'r archwiliad mewnol o drefniadau llywodraethu ymdrin â'r holl gyfrifoldebau statudol er mwyn atal CDFfC rhag methu unrhyw ofynion statudol yn y dyfodol, ac y dylai hyn gael ei gynnwys fel cam lliniarol ar gyfer Risg CR3. **Cytunwyd** y byddai archwiliad mewnol o gyfrifoldebau statudol yn cael ei ychwanegu at y camau lliniarol ar gyfer Risg CR3.
Gweithredu: Rheolwr Cyllid **Erbyn:** 30/09/25

9. Adolygiad y BRhE o'r Gofrestr Risgiau Strategol a Chynnydd Prosiect y Platfform Gwybodaeth am Etholiadau Cymreig (WEIP).

9.1 Rhoddodd Karen Jones adroddiad i'r Pwyllgor ar Gofrestr Risgiau Strategol y BRhE ynghyd â diweddariad ar statws y prosiect WEIP. Nododd y Pwyllgor gynnydd y BRhE wrth sefydlu trefniadau llywodraethu a rheolaethau a'r Gofrestr Risgiau Strategol y disgwyliwyd iddi gael ei chymeradwyo ym mis Hydref 2025.

9.2 Roedd blaenoriaethau presennol y BRhE yn canolbwyntio ar gyflawni'r WEIP yn unol â'r manylebau erbyn mis Mawrth 2026 mewn pryd ar gyfer etholiadau mis Mai 2026. Dyma brif risg y BRhE, sef Risg 6, a oedd yn goch ar hyn o bryd o ganlyniad i'r risg uchel o niwed i enw da.

9.3 Nodwyd bod cyflawni'r WEIP yn dibynnu ar drydydd parti a holodd y Cadeirydd ba mor ymarferol oedd hyn. Ymatebodd Karen Jones drwy ddweud y bu'n fwy o waith na'r disgwyl, ond bod ganddi ffydd yn y trefniadau llywodraethu sydd ar waith a'u bod nhw'n ddigonol ar hyn o bryd. Roedd datblygwr wedi'i benodi i greu'r WEIP, ac roedd y gwaith yn mynd rhagddo. Roedd adolygiad o adnoddau'r BRhE wedi amlygu nad oedd cymorth TGCh ar gyfer y platfform, felly cytunwyd y byddai Prif Swyddog Technegol Llywodraeth Cymru yn darparu'r cymorth angenrheidiol.

9.4 Holodd y Cadeirydd a oedd y BRhE o'r farn bod ganddo ddigon o gamau lliniarol ar waith i fodloni'r holl risgiau. Dywedodd Karen Jones fod rhywfaint o risg yn parhau mewn rhai meysydd o hyd, fel materion rhannu data a'r angen am gymorth gweithredol TG trydydd parti parhaus ar ôl creu'r WEIP, ac y byddai angen mynd i'r afael â'r rhain wrth symud ymlaen.

9.5 O ran Risg 6, sef nad yw'r WEIP yn weithredol yn unol â'r rheoliadau, holodd y Cadeirydd a oedd y camau lliniarol ar y trywydd iawn ar hyn o bryd i gael eu cwblhau erbyn y dyddiadau cau. Cadarnhaodd y Prif Weithredwr eu bod ar y trywydd iawn.

9.6 O ran adroddiad Statws Prosiect y WEIP, nododd y Cadeirydd fod Statws y Prosiect yn 'Oren' a holodd beth oedd y sail i'r statws hwnnw. Dywedodd Karen Jones nad oedd yn cyd-fynd â chofrestr risgiau'r BRhE, mewn gwirionedd, ac y byddai angen ei ystyried ymhellach.

9.7 Nodwyd y byddai'r BRhE yn cynnal sesiwn hyfforddi ar etholiadau yn y dyfodol ac y byddai croeso i aelodau'r PLIA ymuno os oeddent yn dymuno. Roedd y Cadeirydd o'r farn y byddai hyn yn fuddiol.

10. Diweddariad ar Gynllun Archwilio Mewnol 2025-26.

10.1 Nododd y Pwyllgor y Cynllun Archwilio Mewnol wedi'i ddiweddaru a oedd yn cynnwys y newidiadau y cytunwyd arnynt yn y cyfarfod diwethaf. Cymeradwyodd y Pwyllgor y Cynllun Archwilio Mewnol wedi'i ddiweddaru.

11. Adroddiad Sicrwydd Archwilio Mewnol ar y Platfform Gwybodaeth am Etholiadau Cymreig (WEIP)

11.1 Nododd y Pwyllgor yr adroddiad ar y gwaith sicrwydd a wnaed gan MIAA ynglŷn â'r WEIP. Dywedodd Gary Baines fod y meini prawf ar gyfer Pwynt Gwirio 1 wedi cael eu cwblhau, a bod MIAA yn hyderus bod y materion a archwiliwyd wedi derbyn sylw a bod y trefniadau llywodraethu angenrheidiol ar waith.

12. Unrhyw Fater Arall.

12.1 **Cytunwyd** y byddai Cynllun Gwaith y PLIA yn cael ei gynnwys ar yr agenda ar gyfer pob cyfarfod yn y dyfodol ar ddiwedd eitemau'r agenda i'w nodi.
Gweithredu: Rheolwr Cyllid **Erbyn:** 28 Tachwedd 2025

Dyddiad y Cyfarfod Nesaf

Cynhelir y cyfarfod nesaf ar 28 Tachwedd 2025 am 09:30 a.m.